

delkező hivatalnokember tehetetlen verődését az életnek az ő számára szűk kezei között és az öregember kétségbeesett erőfeszítését, hogy bizonyítsa, hogy még itt van és hogy nem egészen a fiataloké a világ, Bodnár Mici játéka kedves volt, — ez egy kicsit ártott is neki: sokkal szimpatikusabb volt, mint amennyit a szerep megengedett. Völcsy Rózsi, aki Léon feleségének szerepét adta, kitűnő játékaival nagyszerűen érzékeltette Léon ellentétét: a kispolgári élet állandóan egyforma, ropant szűkkörű világával tökéletesen megelégedett, minden nagyvonalúságot és költőiséget nélkülöző, de alapjában véve jólelkű idősebb „úriasszonyt.”

Shakespeare: Ahogy tetszik.

Shakespeare elég ritkán szerepel a vidéki színházak műsorán. Annál nagyobb örömet jelent számunkra, hogy a szegedi színház ebben a színházi évben már a második Shakespeare-darabkal kelvkedett a közönségnek. A múlt év vége felé előadott Velencei kalmárt hamar követte az Ahogy tetszik. A világirodalom legna, jobb drámaköltő zsenije komor, végzetes, nagy szenvedélyektől izzó darabjai közt talánunk több ilyen kedves, hangulatos vigjátékot is, mint az Ahogy tetszik. Ha színeket akarnánk használni, talán azt kellene mondanunk, hogy a fekete szí-

nek közé néha belevegyül egy-egy rózsaszín és világoskék is.

Az Ahogy tetszik vigjáték cselekménye legnagyobb részben az ardennesi erdőkben játszódik (ami persze egyáltalán nem akadályozza meg Shakespeareet abban, hogy a táj és a személyek ne legyenek tipikus angol táj és angol személyek!). Shakespeare először az udvari élet erkölstelenségét mutatja be, majd ezzel szembehelyezi a természet ölen élő embereknek kedves, nyugodt, boldog életét. Sokan kerülnek össze az ardennesi erdőkben akik tulajdonképpen egymáshoz tartoznak, csak a hosszú idő, az álruha miatt nem ismerik fel egymást. Mindenki, aki itt él, valamiben csalódott, mindenki valami lelki sérülés következtében hagyta el a várost, az udvari életet és menekült sebével az erdő csendjébe. És mégis, ezek az emberek, akik akár politikai események, akár szerelmi bonyodalmak miatt kerültek el a megszokott nagyvilági életből, itt sokkal boldogabbak, megelégedettebbek, mint otthon voltak. Az egyetlen Jaques az, aki itt sem tud vígasztalást szerezni a maga számára, — egyben ő az egyetlen, akiről nem tudjuk meg azt sem, hogy miért hagyta el a várost. mi az oka melankóliájának, miért ítéli el annyira a világot, miért akar különbözni mindenkitől. Fel fogásunk szerint nem is annyira a vigjáték, mint inkább a mesejáték nevet

érdemelne meg a darab. Rögtön az elején annyira kitűnik, hogy kik itt a jók és kik a rosszak, hogy az ember azonnal érzi, hogy nem lehet, hogy Orlando szerencsétlenül járjon, de az sem, hogy Rosalinda ne legyen boldog. Mese-felfogásra vall az is, hogy voltaképpen a szereplők minden lélektani következtesség nélkül cselekszenek. Rosalindának például észébe sem jut, hogy bánódjék szerelmese eltűnése miatt, olyan boldogan él az ardennesi erdőkben, hogy nem is gondolnók, hogy nemrégben még a legnagyobb fájdalom emésztötte. De így vagyunk a többi szereplővel is, az egy Jaques kivételével.

Valami kedves, jóleső líraiság vonul végig az egész darabon. Shakespeare egyik legnagyobb magyar ismerője, Alexander Bernát írja az Ahogy tetszikről: „Shakespeare lírai érzését az erdő, a falusi élet egyszerűsége, a természetes szerelem megihlette és néhány szép dalra lelkesítette. Az egész darab tele van versekkel, néhány köztük népies ízű és dalolásra alkalmas.”

Pedig Shakespeare ebben az időben egészen más térvekkkel is foglalkozott. Egészen különösnek tűnik fel, hogy éppen az Ahogy tetszikkal csaknem egy időben írta a Hamletet, a dán királyfi bús történetét. De ha elmélyedünk a darabba, valami áthajlást azért máris érzünk a tragédia felé, pedig mennyire tiszta és zavartalanul ható vigjáték

még ez. Ezt az áthajlást Jaques alakjában látjuk. Elég rejtélyes valaki, annyit azonban mégis elárul ő maga, hogy ő voltaképpen mindenkitől különbözik, nem ért meg senkit, de őt so értek meg. „Az én mélaságom nem a tudós mélasága, mely utánzás; sem a zenészé, mely hóbortos; sem az udvaroncé, mely gögös; sem a katonáé, mely neesvágyó; sem az ügyvédé, mely szemfüles; sem az asszonyoké, mely zsémbes; sem a szerelmesé, mely mindez öszevéve; hanem ez az én saját bús komolyságom, mely több alkatrészből áll, külön tárgykörből van elvonva s valójában utazásaim tapasztalásainak összessége, mely gyakori kérődzés által fölülte kedélyes komorságba borít.”

Ami a szereplőket illeti, mind szerepénél, mind alakításánál fogva első helyen Parragh Évát kell kiemelnünk. Voltaképpen csak beugrással került Rosalinda szerepébe, de annyi bájjal, olyan kelvességgel és finom játékkal oldotta meg a nehéz, de igen hálás szerepet, hogy a legnagyobb elismerés illeti meg. Jaques „kedélyes komorságát” kitűnően érezte Bánya Róbert nagyvonalú alakítása, Próbakó szellemességeit pedig Ladányi Ferenc a töle megszokott sikerrel szórta a színpadon. Általában az egész együttes kielégítően játszott.

Forrás

Irodalmi és kritikai folyóirat. Megjelenik minden hónap 15-én. Szerkeszti Hankiss János.

A magyar művészi és tudományos élet egy új megnyilatkozása előtt állunk, amely »Forrásnak« nevezj magát. Ha kezünkbe vesszük a lapot, arra gondolunk, hogy milyen szép maga az elnevezés és milyen szép a hivatása is: a név kifejezi a fiataloságot, az új akaratot, életigenlést, új utak törését, új eszmék hirdetését. De szép a hivatás is: a forrás nem lehet öncélú: a forrás a patakot, a patak a forrást, a folyó a tengert, a tenger a Földet szolgálja, legyámszt összekapcsolják, kiegészítik, támogatják. Szükség is van ezekre az új forrásokra: mi történne a patakkal, a folyóval, a tengerrel, a Földdel, ha elapadnának a régi források és nem fakadnának újak?

Minden forrásnak nagyon nagy jelentőséget kell tulajdonítani, bármilyen kisserűnek is tűnjék fel az első tekintetre, de különösen nagy jelentőséget tulajdoníthatunk a most felfakadt forrásnak, hiszen már most sem egészen ismeretlen előttünk, nem nézünk a teljesen idegen iránti önkéntelen bizalmatlansággal. Szerkesztője: Hankiss János. A magyar irodalmi élet ismerőinek nagyon sokat mond ez a név. Nem érezzük magunkat illetékesnek e helyen méltatni Hankiss János érdemeit, de bárki megkérdézheti önmagában: van-e sok lelkesebb, tevékenyebb, hozzáértőbb szakember ebben a vonatkozásban az országban, mint Hankiss János, a tudós, a professzor, a szerkesztő?

Elvi szempontból roppant érdekes kísérletet jelent az induló folyóirat. A szerkesztő maga így jelöli meg az új folyóirat igényét: »Folyóiratunk irányát megszabja az, hogy a magyar kulturális egyesületek összességét képviseli. Nem a beérkezettek bizonyos egységű csoportját, hanem a főváros mellett a vidéki városoknak így egyben nem megvetendő szellemi és társadalmi erejét is. Ezért is kell megvallanunk; nem látjuk okát, hogy miért ne szerethetnők egyszerre a szőkét és a barnát, a kéket és a zöldet, az ősi nvolcast és a szabad verset, a huszárt és a hivatalnokot, Homért és Ossiant? Együtt szeretnénk lenni ezeken a lapokon mindenkiel, aki megérti, hogy az elefántesonttorony is csak akkor szép, ha néha kiállunk az erkélyre és szívünk mélyéből, magá-

nyunk édességéből prédikálunk az erdő népének, jámbor szénégetőknek, vákancsosoknak és Isten minden teremtményének.« Össze is akarja fogni a lap az egész magyar szellemi életét, — amint Kállay Miklós miniszterelnök mondja bevezetőjében: »Mozgósítania kell. Fel kell tárnia, sorba kell állítania, a küzdelemben kell belevinnie az egész ország parlagon heverő szellemi és kultrális erőit, hogy a mai világ nagy küzdelemben a magyar jövőnek ez a modernül felfegyverzel erőforrás is rendelkezésére álljon. Elég ennek igazolására a tartalomjegyzéket megnézni: így következnek egymásután a nevek: Tormay Cecilé, Herczeg Ferenc, Corrado Pavolini, Szabó Lőrinc, Makkai Sándor, Márai Sándor, Mécs László, Gulyás Pál, Weöres Sándor, Somogyváry Gyula, Harsányi Zsolt, Tamási Áron, Sinka István, Wass Albert, Karácsony Sándor, Németh László, Bontempelli és Valéry. A kritikai rovat számára is a legjobbakat nyerte meg a Forrás

szerkesztője: Voinovich Géza, Práhás Margit és Rédey Tivadar neve mindennél többet mond.

A tartalommal és a nyújtott anyaggal az első szám után még nem foglalkozunk. Ma még korai volna erről beszélni, még nem tudhatjuk, hogy a forrás fel tud-e nőni hatalmas folyamává, vagy elsikkad, esetleg elbújik, és ha felnő, életadó, vagy életet pusztító lesz-e. Egyelőre még a várakozás kicsit szorongó, de inkább bizakodó ér-zésével várjuk a következő számokat és csak később vonhatjuk le ebben az irányban is következtetéseinket, amikor már kialakulhat a folyóirat céljairól, terveiről, eszméiről és irányáról egy reális kép.

(Csak zárójelben jegyezzük meg, hogy amennyiben a címlapon szereplő kép Ingres híres Forrás című képével valami kapcsolatban van: a megoldást nem tartjuk szerencsésnek. A magyar ruha és Ingres gyönyörű festménye külön-külön nagyon szép, de együtt?)
R. L.

Egyetembarátok, Délvidéki Szemle

Ha valamilyen intézmény munkáját vizsgáljuk, életéről bizonyosságot akarunk látni, akkor legelőbb a célját nézzük: teljesít-e hivatást, vagy csak azért vna, hogy legyen; magamagáért van? Ezt a szempontot nem hanyagolhatjuk el akkor sem, mikor Szeged legnagyobb és legmunkásabb kulturális egyesülésének a munkáját mérjük meg.

Az Egyetembarátok Egyesületének munkája kétrétegű. Az egyik munkaterület a Szabadegyetemi Előadás-sorozat, a másik a Délvidéki Szemle szerkesztése és kiadása. Előbb lássuk az előadás-sorozatokat. Az ilyen sorozatos előadásoknak állandóan két nagy veszéllyel kell megbirkóznunk. Az egyik veszély az, hogy szétszóródnak, nem egységes megépített programot hajtanak végre, a másik veszély pedig a tömörség kereséséből születhető unalmasság, a változatos elevenség hiánya. A másfél éve tartó előadások egyik bünbe sem estek bele. Az Aulát minden alkalommal betöltő nagy közönség bizonyítja, hogy az előadások megőrizték frissességüket, a programm érdeklődést ébreszt, de bizonyítja azt

is, hogy a Szabadegyetemi Előadás-sorozat hivatást tölt be.

Az egyes előlévek tervei általában széles távlatokat ölelnek fel, de állandóan fel lehet bontani ezeket a terveket két-három előadásból álló előadás-csoportokra. Ez a részlettagozódsá lehetővé teszi, egy alapjaiban egységes, de sokszínű kulturális program megvalósulását, mely magában foglalja a család-egészségügy orvosi kérdéseit, helyet ad a nagyvilág érdeklődésé megismertetésének, de Szeged városrendezési terve bemutatásának is.

Különös örömmel láttuk, hogy a Szabadegyetemi Előadás-sorozatok egyetlen fél éve sem múlt el a magyarság legmélyebb kincsei előtt való hódolat nélkül. Szógi Endre főiskolai tanár vezetésével a Tanárképző Főiskola kiváló énekegyüttese, majd újra megalakult Kamarakórusa két ízben is igen komoly sikerrel szerepelt az Előadások során. A két előadás Szógi professzor szakszerű előadásával közelebb vitte Szeged polgár-közönségét a magyar népi kultúra megértéséhez és megszeretéséhez, ifjúságunk előtt pedig újabb bizonyosság volt, hogy magyarságunk, életstílusunk, magyar Magyarországnak megteremtéséhez csak a népi értékek ismeretén keresztül vihet az út, Kiss Géának,

az Ormányság lelkipásztorának, Bálint Sándornak, az alföldi magyar élet ismerőjének előadásai és nemcsak a nagyközönség előtt eddig ismeretlen kérdéseket vetettek föl, hanem társadalmunk válságából kivezető utat is mutattak.

Európai életszemléletünk gazdagítására is ügyelt az Előadások rendezője, akik Batizfalvy és Koltay-Kastner professzorokkal az élükön nagy és lelkiismeretes munkával szervezik félévéről-félévre az Előadásokat. Halasy-Nagy József, Kerényi Károly, Sik Sándor előadásaiból az Európát-látó magyar szellem egy-egy útmutatása szőtt felénk, de a világ fejlődés-tani kérdései is komoly szóhoz jutottak Greguss Pál professzor előadásában.

A Délvidéki Szemle

Az Egyetembarátok másik munkaterülete szorosan összefügg az Előadások működésével. A cikkek jelentős hányada az előadások közül kerül ki, de ezek mellett állandó helye van Szeged és általában a Délvidék élete egyéb kérdéseinek, és hogy ismét a nekünk legkedvesebbeket említsük — az Alföld néprajzi ismeretének is: SzEI Magyarságismereti Munkaközösségének és az Ortutay-szemináriumnak tápai gyűjtéséből állandóan közöl részleteket a Délvidéki Szemle. De ezen a rovaton kívül a Délvidék népi életére is kiterjed a Délvidéki Szemle figyelme. Bunyevác ballada-fordítások, délszláv néphagyományok, a Délvidék szociális, nemzetiségi, földrajzi, gazdasági kérdéseiről jelentek meg tanulmányok a Szemleben.

Szeged életéről is képet ad a Délvidéki Szemle. Élet és Kultúra rovatában Szeged kulturális életéről kapunk mindég tanulságos mérleget. Folyóirat és könyvszemle egészíti ki a Délvidéki Szemle számait.

Nem akadémikusok, kákán csomótkereső ez az utolsó szavunk, amikor még egy észrevételt fűzünk a Délvidéki Szemle szemléletéhez. Túlfönt tudományosnak látjuk. Ez amennyire előnye, annyira hátránya is a lapnak, mely nem tudományos társaságoknak, hanem a nagyközönségnek szól. Ez a nagyközönség, amelyet nevelni, alakítani a Délvidéki Szemlének is hivatása, nem üti meg a Szemle tudományos színvonalát. Ez a nagyközönség szépirodalmat kér: s ezzel jobban is nevelhető. Szeretnénk, ha a Szemle tartalma ebben az irányban is bővíthetne.

Sz. G.